

SLOVENSKI NAROD

Izhaja vsak dan popoldne, izvenredne nedelje in praznike. — Inserati do 30 peti & Din 2.—, do 100 vret Din 2.50, večji inserati peti vrsta Din 4.—. Popusti po dogovoru. In eratni davek posebej. »Slovenski Narod« velja letno v Jugoslaviji 144.— Din, za inozemstvo 300.— Din. — Rokopisi se ne vračajo. — Naše telefonske številke se: 3122, 3123, 3124, 3125 in 3126.

Nova češkoslovaška vlada brez Nemcev

Pogajanja za sestavo nove češkoslovaške vlade so dovedla do osnovanja vsenarodne češkoslovaške koalicije — Odločitev o sodelovanju slovaške ljudske stranke bo padla danes ali jutri

Praga, 21. novembra. Štiritedenska pogajanja ministrskega predsednika Udržala za sestavo vladne večine, ki bi bila zmožna dela, so privedla do presenetljivega rezultata. Češkoslovaške stranke so se zopet kakor ob pričetku republike znašle v vsenarodni češkoslovaški koaliciji, ki sega od socialnih demokratov do desničarskih narodnih demokratov.

Značilno za novo vlado bo, da v njej ne bodo udeleženi Nemci. Splošno se je pričakovalo, da bodo v novi vladi, ki bi bila po volilnih izidih lahko levičarska ali desničarska, zastopani bodisi nemški socialni demokrati ali nemški agrarci, posebno še, ker je večina nemških strank vodila volilno borbo z geslom lojalnega aktivizma, t. j. državotvornega sodelovanja s češkoslovaškimi strankami.

Ali so bila pogajanja o mešani narodni vladi dejansko obsojena na negativen uspeh, ali pa je tajna želja češkoslovaških levičarskih in desničarskih strank, da bi zopet ostale popolnoma same med seboj, kar je pospešilo razvoj dogodkov v smeri vsenarodne vlade, za enkrat še ni mogoče presoditi, ker čuvajo zastopniki prizadetih strank o tem popolno tajnost. Znano je le toliko, da češkoslovaški agrarci niso hoteli dovoliti vstopa nemškim socialnim demokratom v bodočo vlado ter so od češkoslovaških socialnih demokratov zahtevali, naj se odpovedo svojim nemškim tovarišem.

Češkoslovaški socialni demokrati so izjavili, da so k temu pripravljeni, vendar pa so zahtevali, da se morajo tudi češkoslovaški agrarci odpovedati svojim stikom z zvezo nemških posestnikov. Ta sklep je bil tem bolj presenetljiv, ker se je na zadnjem strankinem zborovanju češkoslovaških in nemških socialnih demokratov ponovno govorilo o skupnem postopanju obeh bratskih strank.

Za sedaj še ni točno znano, ali bo vsenarodna koalicija češka ali češkoslovaška, ker o pristanku slovaške ljudske stranke še ni padla odločitev. Vsenaarodna koalicija bi imela — ako stopijo vanjo tudi Slovaki — večino 189 glasov izmed 300, brez Slovakov pa 170 glasov večine. Oficijelna odločitev o tem bo padla najbrže šele danes ali jutri.

Elektrifikacija Slovenije

Zaključitev pogodbe med velenjsko električno centralo in kranjskimi deželnimi elektrarnami za dobavo električnega toka

Beograd, 21. novembra. AA. Na predlog ministra za šume in rudnike dr. Korošca je predsednik ministrskega sveta general Peter Živković potrdil pogodbo, ki jo je sklenil državni rudnik v Velenju s kranjskimi deželnimi elektrarnami v Ljubljani o izključni dobavi in prodaji električnega toka. Premogovnik v Velenju razpolaga, kakor je znano, s kalorično centralo na parni pogon z 2500 k. s. Pri tem uporablja lastni premog, ki zaradi svoje manjše vrednosti za kurivo ne more konkurirati ostalemu premogu v državi. Zato se je že govorilo o tem, da se premogovnik zaradi slabe rentabilnosti opusti. Je pred vojno se je delalo na to, da se premogovnik izkoristi za pogon kalorične centrale. Računalo se je predvsem s tem, da ne bo nikakoli izpremenjen izdatkov, da je premog poceni in da njegova uporaba na licu mesta prav rentabilna. Centralo so začeli predvsem s tem, da ne bo nikakoli odajati stalni tok.

Z omenjeno pogodbo je poskrbljeno za stalno oddajo toka vsem mestom v Sloveniji in okoliškim vsem v Savinjski dolini, tako za pogon strojev kakor za javno in zasebno razsvetljavo. S tem bo dana možnost, da se poslužijo tega električnega toka tudi obrtniki, industriji v veliki meri.

Kranjske deželne elektrarne so se obvezale, da bodo tok prevzemale skozi 50 let. Omrežje centrale v Velenju bo spojeno z Gorenjsko, kjer jo bodo priključili na že obstoječe omrežje centrale v Završnici, ki razpolaga z 2000 k. s. S tem bo znatno pospešena elektrifikacija Slovenije, zlasti v njenih hribovitih predelih.

Kranjske deželne elektrarne bodo pozvale vse obstoječe občinske in mestne elektrarne, naj pristopijo k tej pogodbi, tako da bodo v tem primeru lokalne centrale rezerve za vsakršne nezgode in eventualnosti. Gospodarski krogi v Sloveniji so prav zadovoljni s to rešitvijo, ki jim nudi najcenejši pogonski in razsvetljalni tok.

Železniška imenovanja

Beograd, 21. novembra. Današnje »Slobodne Novine« objavljajo ukaz, s katerim je postavljen za upravnika železniške delavnice v Mariboru dosedanjí šef v Nišu Andrija Jović, v Nišu pa je prestavljen dosedanjí šef delavnice v Mariboru inž. Momčilo Stefanović. Na področju direkcije državnih železnic v Ljubljani je prestavljen na koroški kolodvor v Mariboru Ivan Kitag, dosedanjí šef skladišča na glavnem kolodvoru v Mariboru, za šefa skladišča glavnega kolodvora v Mariboru pa je imenovan Ivan Kustar. Za uradnika na glavnem kolodvoru v Mariboru sta imenovana Fran Kaiser in Karl Perše, uradnika prometno-komercialnega oddelka.

Možnost demisije bolgarske vlade

Beograd, 21. novembra. Po vesteh iz Sofije je bolgarska vlada došla zaradi reparacijskega vprašanja v zelo težak položaj. Danes sta se vrnila iz Pariza v Sofijo ministri Buron in Molov in se je že tekom dopoldneva vršila seja ministrskega sveta, na kateri se je sklepalo o predlogu vevsil za ureditev bolgarskih reparacij. Bolgarski listi poročajo, da ni izključeno, da poda bolgarska vlada že danes svojo ostavko.

Razbojniška nadloga na Bolgarskem

Sofija, 21. novembra. Listi poročajo o novih razbojništvih in umorih. Neki razbojnik so napadli pri selu Karanodu seljaka Georgijeva in mu odvzeli konja. Seljak je o dogodku obvestil oblasti, ki so odredile zasledovanje razbojnikov. Policiji in milici je uspelo dohiteti razbojnike, s katerimi se je razvil boj. Po vesteh sofijskih listov je bil v tem boju eden izmed voditeljev razbojnikov David Georgijev ubit, eden izmed zasledovalcev pa ranjen. Ostali razbojniki so pobegnili. Splošno je mnenje, da so razbojniki člani družbe Uzunova, ki se skrivajo po gozdovih in vaseh s pomočjo prebivalstva.

Ukrajinski poslanci proti sovjetskemu terorju

Lviv, 21. novembra. Na skupnem posvetovanju vseh ukrajinskih poslancev in senatorjev iz varšavskega sejma je bila soglasno sprejeta naslednja resolucija: Komunistična diktatura v Ukrajini ponovno pričenja na veliko preganjati prebivalstvo. Edini cilj teh novih preganjanj je preprečenje narodnega pokreta Ukrajine. Vsa Ukrajina je plen strahovitih sovjetskega terorja, čigar žrtve postajajo najboljšini sinovi naroda. Ukrajinsko parlamentarno zastopstvo protestira pred vsem civiliziranim svetom proti komunističnemu napadu na življenje ukrajinskega ljudstva in zlasti proti terorju, ki uničuje najpospebojše moči naroda.

Francoski glas o bolgarskih reparacijah

Auguste Gaurvain dolži bolgarske državnike, da vodijo politiko makedonstvujuših — Neu mestna popustljivost Francije proti Bolgarski

Pariz, 21. novembra. AA. Diplomatski urednik »Journal des Debats« g. Auguste Gaurvain komentira stališče Bolgarske v komisiji za vzhodne reparacije. Gaurvain pravi, da je Bolgarska zavzela v odločilnem trenutku podobno stališče kakor leta 1915., ko je napadla Srbijo in s tem zaveznike. Naj vodi politiko Radoslavov ali Cankov ali Ljapčev ali kdorkoli drugi, vsi izvajajo dejansko politiko makedonske revolucionarne organizacije, čeprav z njo odkrito soglašajo ali ne. To dokazujejo tudi bolgarske demonstracije proti posameznim diplomatskim predstavništvom v Sofiji, zlasti pa proti francoskemu poslanstvu. Francoska vlada je šla v svoji popustljivosti napram Bolgarski do skrajnosti in je bila za to sedaj lepo nagrajena. Bolgarska lahko plača reparacije, ker je z davki najmanj obremena v vsej Evropi. Na glavo bolgarskega državljana pride 47 zlatih frankov davkov, dočim jih je plačeval pred vojno 45. Brezmenca so torej narasla samo za 2 franka. Bolgarska razen tega ni bila ne zasedena ne opustošena in razpolaga z vsemi svojimi produktivnimi sredstvi in viri gospodarskega blagostanja. L. 1915 je znašal njen državni dolg 914 milijonov, leta 1929 znaša 1224 milijonov. Sam Ljapčev se je nedavno pohvalil v sobranju, da znašajo odplačila za državne dolge le malenkost del državnega proračuna, dočim zahtevajo ta odplačila polovico francoskega budžeta. Temu je treba pristeti še izgube, ki so jih pretrpeli zavezniki zaradi bolgarskega izdajstva leta 1915. Ako se vse to upošteva, potem ni mogoče razumeti popustljivosti francoske vlade napram Bolgarski.

njena v vsej Evropi. Na glavo bolgarskega državljana pride 47 zlatih frankov davkov, dočim jih je plačeval pred vojno 45. Brezmenca so torej narasla samo za 2 franka. Bolgarska razen tega ni bila ne zasedena ne opustošena in razpolaga z vsemi svojimi produktivnimi sredstvi in viri gospodarskega blagostanja. L. 1915 je znašal njen državni dolg 914 milijonov, leta 1929 znaša 1224 milijonov. Sam Ljapčev se je nedavno pohvalil v sobranju, da znašajo odplačila za državne dolge le malenkost del državnega proračuna, dočim zahtevajo ta odplačila polovico francoskega budžeta. Temu je treba pristeti še izgube, ki so jih pretrpeli zavezniki zaradi bolgarskega izdajstva leta 1915. Ako se vse to upošteva, potem ni mogoče razumeti popustljivosti francoske vlade napram Bolgarski.

Velik požar v Dol. Logatcu

Požar je zahteval smrtno žrtev — Hlapec, ki je spal na senu, se je v dimu zadušil ter so ga izvlekli iz plamenov vsega opečnega

Dol. Logatec, 21. nov. 1929.

Davi ob 5. je nenadoma izbruhnil pri posestniku Josipu Zupančiču v Dol. Logatcu požar, ki bi imel lahko katastrofalne posledice, ako ne bi preprečili gasilci še pravočasno velike požarne katastrofe. Če bi se razvel besneči ognjeni element na kraju, kjer je nastal, bi pogorel velik kompleks poslopij na najpomembnejšem in obenem najlepšem delu Dol. Logatca. Nesreča pa je zahtevala žal tudi človeško žrtev.

Ogenj je nastal v dvoriščnem posloppu Zupančičevega domovja, tik velike dvonastropne hiše. V spodnjih prostorih tega posloppa je bila velika, moderno urejena čevljarška delavnica, v zgornjih prostorih pa je bila kuhinja in kopalnica. Ostali prostor pod streho je bil napolnjen seno.

Kako je ogenj nastal, trenutno še ni povsem jasno. V senu je spal domači hlapec 26-letni France Menart. Z brezprimerno prisotnostjo duha je potegnil Menarta, vsega opečnega in že mrtvega iz centra požara g. Lojze Podlogar, trgovski pomočnik veletrgovine Josip Brus. Dobil je pri tem poslu seveda tudi sam hude opekline. Sklepa, da si je nesrečni Menart, ki je bil na eno oko slep, morda hotel posvetiti, zakaj to je bil čas, ko je treba vstati ter pokladati živini. ter je po nesreči zažgal seno. Točno dognati pa tega seveda ni mogoče. Možnost, da bi povzročil ogenj zraven stoječi dimnik, je izključena, ker bi ogenj nastal na ta način že preje, vsaj opolnoči.

Požar je prva avizirala z dolgim tubnim piskom sirena Oblakove elektrarne, za-

tem plat zvona pri obeh cerkvah in nato še piskanje stroja na postaji stoječega tovornega vlaka. Na kraju nesreče se je nabralo, kakor vedno ob takih prilikah, mnogo ljudi. Z vso naglico so pričeli pristopiti reševalci, kar in kolikor so mogli, zakaj ognjeni zublji so pričeli pošastno siskati že iznad strehe Zupančičeve hiše. V hiši stanuje razen gospodarja še četvero strank in sicer železniški uradnik g. Kenič Ivan od zastopstva drž. železnice v Postojni, zdravnik dr. Wornitz Herman ter kavarnar in slaščičar Vilar Karol, eno stanovanje pa začasno ni bilo zasedeno. V spodnjih prostorih hiše so poslovni prostori in sicer kavarna Vilar in trgovina z usnjem in čevlji g. Zupančiča. Na levi strani hiše loči opek pread hišo in gospodarska poslopja posestnika Rusa, na desni strani pa se drži Zupančičeva hiše hiša in gospodarsko poslopje g. Franca Korenčana, za tem pa Smoletova domačija. Sreča v nesreči je bila torej, da se ogenj ni mogel razširiti, kajti jutro je bilo mirno in megleno Gasilsko društvo je stopilo s svojo novo motorno brzgalno nemudoma v akcijo, čim je dospelo na kraj požara, žal pa so se gašenje iz neznanih vzrokov nekoliko zakasnilo. Vodo so črpali iz vodnjaka na Brusovem dvorišču.

Povzročena škoda je velika, vendar pa je bil gospodar zavarovan. Pomilovati je tudi žrtev ognja, pokojin. Menarta, ki je storil tako strašno smrt. Poslopje je pogorelo do tal. Močno oškodovane so pa tudi stranke, daš so gasilci hišo še pravočasno rešili, ker se je pri prenašanju na cesto pokvarilo mnogo oprave, zlasti g. Vilarju.

Iz policijske kronike

Ljubljana, 21. novembra.

Policija je prejela včeraj dve poročili o velikih poneverbah v Kokri in v Ptuj. V Kokri je bil zaposlen pri tamošnji družbi kot akordant 39letni Janez P., rojen v Dobju in pristojen tja, okraj Radovljica. Mož je na račun zaposlenih delavcev dvignil pri družbi okoli 39.000 Din ter 12. novembra brez sledu izginil. Vse kaže, da gre za rafinirano goljufijo. Policija je za njim izdala tirnico. Mož je bil že večkrat kaznovan.

Druga poneverba je prijavljena iz Ptuj, kjer je brez sledu izginil bivši magistratni knjigovodja Milan M., rojen l. 1892 v Podvinjih in pristojen v občino Velika vas v litjskem okraju. Nazadnje je bil zaposlen pri trgovcu s perutnino Ernestu Majheniču v Ptuj. Poneveril je svojemu gospodarju večjo vsoto denarja — koliko, ni znano — s seboj pa je vzel tudi več neplačanih računov, s katerimi bi skušal denar inkasirati. Defraudant, ki je bil radi goljufije že kaznovan na dve leti ječe, je visoke postavbe, širokopleč, temnih las, zagorelega obraza. Za njim je izdana tirnica.

Ljubljanska policija zasleduje tudi 38-letnega Ernesta, ki se je izdal za zobotehnik in ki ima baje več goljufij na vesti. — Policija je prejela te dni tudi ovadbo o večjem vplomu, ki je bil izvršen v neke pisarniške prostore. Vlojeno je bilo v »Wertheimer« in odnošeno okoli 20.000 Din. Okolnosti tega vploma so zelo zagonetne in zato policija zaenkrat še ne more dati pojasnja.

Te dni je bilo v Prešernovi ulici vlogljeno v izločeno okno Bena Gregorina. Tat je odnesel več slik v vrednosti 120 Din. Slike so bile navadna filmska reklama. Zdi se, da je tat nameraval odnesti razne kemikalije in druge stvari iz izločbe, pa so ga pri vplomu preganili. Manjšo tatvino je prijavil policiji po-

sestnik Josip Pogačnik iz Hrastja 12, kateremu je nekdo te dni odnesel konjski komat, vreden 300 Din, zidarju Lovrencu Zagariju pa je nekdo snočil iz Vegove ulice odpeljal 800 Din vredno kolo znamke »Adler« s tovarniško številko 294.623. Svojniški okoli 20. so bil gasilci pozvani v Florijansko ulico, kjer je pričelo goriti v hiši posestnika in gostilničarja Ivana Možine in sicer v stanovanju Mihe Bovška. Bovšek je namreč razlil po tleh bencin in ga nehote zažgal. Ogenj so domači sami pogasili, še predno so prispeli gasilci na pomoč. Škoda znaša okoli 400 Din, ker sta Bovšku deloma zgorela dva suknjica.

Industrija poljedelskih strojev v Rusiji

Moskva, 21. nov. V Čeljabinsku bo zgrajena tvornica traktorjev, ki jih bo producirala 50.000 na leto. V Rostovu se gradi velika tvornica poljedelskih strojev. Enaka tvornica se bo zgrajala v Novem Sibirsku. Ta tvornica bo producirala za 125 milijonov rubljev poljedelskih strojev na leto.

Borzna poročila.

LJUBLJANSKA BORZA.

Devize: Amsterdam 22.785, Berlin 13.49—13.52 (13.505), Bruselj 7.897, Budimpešta 9.8004, Curih 1094.4—1097.4 (1095.9), Dunaj 792.97—795.97 (794.47), London 274.97—275.77 (275.37), Newyork 56.375, Pariz 332.25, Praga 167.05—167.85 (167.45), Trst 295.59.

ZAGREBSKA PREDBORZA.

Devize: London 275.45, Newyork 56.40, Pariz 332.35, Milan 295.65, Curih 1095.90, Berlin 1350.50, Dunaj 794.25, Praga 167.45. Efekt: pos. 85 den., volna škoda 436.

INOZEMSKA BORZE.

Curih: London 25.12625, Newyork 515.45, Pariz 20.285, Milan 26.98, Madrid 71.70, Berlin 123.23, Beograd 9.1275, Praga 15.285, Bukarešta 3.075, Budimpešta 90.12, Sofija 3.72, Varšava 57.775.

Pred sprejemom avstrijske ustavne reforme

Sporazum med večino in socialisti napreduje — Reforma ustave bo izvedena do konca meseca

Dunaj, 21. novembra. Sporazum o sprejemu vladnega načrta za revizijo avstrijske ustave med večinskimi strankami in socialistično opozicijo je po posredovanju zveznega kancelarja dr. Schoberja toliko napredoval, da je sklicana za jutri seja parlamentarne pododbora v svrhu pregleda načrta o ustavni reformi. Pododbor bo v kratkem zaključil svoje delo ter podal končno poročilo.

Dosežen je sporazum v večini načelnih vprašanj ter sprejeta kompromisna solucija, da bodo v parlamentu sprejeti samo tisti členi, katere so odobrili tudi socialisti, dočim bodo ostali predlogi odpadli kot nesprejemljivi. Sedaj povzroča edino težavo

še nerešeno vprašanje položaja Dunaja, ker socialisti neomajno vztrajajo na stališču, da reforma ustave ne sme poslabšati izrednega položaja Dunaja, ki mu je zagotovljen v sedanji ustavi. Vendar pa upa zvezni kancelar dr. Schober, da se mu bo posrečilo doseči tudi v tem vprašanju sprejemljiv kompromis, nakar bo sklicana seja avstrijskega Narodnega sveta, na kateri bo do konca meseca načrt reforme ustave sprejet. Po izvedbi revizije ustave bo prešla Schoberova vlada k rešitvi važnih gospodarskih in finančnih vprašanj, ki so danes glavni vzrok pereče krize avstrijskega narodnega gospodarstva.

Razkroj v češkoslovaški komunistični stranki

Zmaga komunistične opozicije pri volitvi upravnega odbora komunističnega doma v Pragi

Praga, 21. novembra. AA. V nedeljo so komunisti okoli »Polit-biroja« v Pragi doživeli težak poraz. Vršile so se namreč volitve upravnega odbora komunističnega doma v praški predmestni četrti Karlín. Pri volitvah je šlo za kandidate »Polit-biroja« in za kandidatsko listo, ki jo je postavila komunistična opozicija. Kandidati »Polit-biroja« so ostali v manjšini z 62 glasovi proti 219, ki so jih prejeli kandidati opo-

zicije. Zmaga komunistične opozicije je dokaj pomembna, ker se ceni vrednost tega doma z njegovo opravo na 6 milijonov Kč. Časopisje pripisuje tej zmagi velike politične posledice in napoveduje nadaljnji razkroj češkoslovaške komunistične stranke. Nedeljske volitve so jasen dokaz, da zapuška »Polit-biroja« že tudi trezno komunistično delavstvo.

20 milijonov radioamaterjev

Predavanje inž. Marija Osane o radiu in radiopotrebščinah

Ljubljana, 21. novembra. Sinoči je trgovsko društvo »Merkur« nadaljevalo svoje običajne družbene večere s predavanjem inž. Marija Osane o radiu in radiopotrebščinah. Obisk je bil velik, vendar ne tak, kakor pri prejšnjih predavanjih, kar je razumljivo, saj je radio danes kakor gramofon že v vsaki hiši in zadnja leta se piše o njem v dnevnih in revijah več, kakor o vseh drugih tehničnih iznajdbah in več, kakor o najbolj poročih socialnih vprašanjih. Radio, avtomobil, motorno kolo in gramofon so danes najbolj razširjeni vidni znaki tehničnega genija sodobnega človeka. Dočim so te iznajdbe za starejšo generacijo še nekatere skrivnosti, so mlajši generaciji, ki je nekako zrasla s tehnično civilizacijo in je njen produkt, razumljive vsakdanje potrebe, kakor pred desetletji ženci ob peči kolovrat. Nemški filozof grof Keyserling celo ugotavlja, da je reprezentativni tip časa danes — šofer in da je spoznal veliko razliko med kulturnim človekom, ki je v zatonu, in novim nastajajočim človekom civilizacije, ko je nekake dne opazoval svojega mladoletnega sinčka pri avtomobilu. Za sinčka razumevanje delovanja in ustroja stroja ni bila nikakoli težkoča, za starejša filozofa je pa, kakor pravi sam, avto še vedno uganka. In v vsakdanjem življenju lahko opazujemo, kako se starejši ljudje naravnost strumejo priznati, da se ne spoznajo na cilindre in izpuhe, na elektrone in detektorje, kateri so mladini do potankosti znane in razumljive, dočim se mladina prav nič ne sramuje povedati, da so ji kakšni rimski epoli ali Ciceronova filipika španska vas.

Predavanje inž. Osane je napeto sledilo starejša polovica občinstva in se je trudila dometi delovanje sprejemnih in oddajnih radio-aparatur, ki jih je predavatelj res moštirsko enostavno razložil in s slikami na deski pomagal. Mladim med občinstvom pa razumevanje predavanja ni bilo težko, saj je bilo med njim gotovo precej amaterjev, ki so si sami napravili doma sprejemno postajo. Predavatelj je najprej pojasnil ustroj sprejemnih in nato ustroj oddajnih postaj ter končno delovanje obeh. Zanimivi so bili končni statistični podatki o radiofoniji, ki je danes razširjena po vsem svetu, kajti vsaka oddajna postaja govori za ves svet in ne samo za področje, kakor pri telefonu. Tako je ves svet hkrati svedel o vseh dogodkih, ko je »Zeppelin« došel v Ameriko itd. Mi lahko poslušamo koncerte iz Prage itd. Ko govori kak državnik ali politik, ga poslušajo lahko ves svet in ne samo občinstvo, ki pride na njegovo zborovanje. Radio je torej zblizal svet, kakor doslej nobena tehnična iznajdba. Na svetu je sedaj okoli 20 milijonov radioamaterjev in okoli 250 oddajnih postaj. Če vpoštevamo, da je na svetu okoli 1844 milijonov ljudi, pride okroglo na 100 prebivalcev 1 radio aparat.

Radiofonija se pa še vedno razvija. Danes se ljudje že pogovarjajo ne več s kablom telefonično ali telegrafično, temveč radiofonično med Evropo in Ameriko. V kratkem bodo angleški trgovci lahko sklepali trgovske posle radiofonično z Avstralijo itd.

Predavatelju se je občinstvo zahvalilo za lepo in poučno predavanje z živahnim aplavzom.

Za celibat uradnic ali proti

Mar naj postane žena brezspolno bitje? — Celibat uradnic je znak skrajne reakcije

14

Zakaj sem odločno proti celibatu?

Predno odgovorim na to vprašanje, se mi zdi potrebno ugotoviti, ali je žena v uradni, bodisi javnih ali privatnih, sploh potrebna. Mislim, da se bo danes težko še našel kdo, ki bi to vprašanje zanikal. Žene so pokazale v zadnjih desetletjih v raznih poklih izven svojega doma toliko ustvarne sile, da se niti država, niti druge ustanove javno- ali privatno-pravne značaja ne morejo enostavno odreči njihovega sodelovanja. Seveda so za nekatere poklice bolj, za druge manj sposobne, kakor mi moške tudi. Gotovo so se žene v nekaterih javnih poklih obnesle namniti tako, kakor moške, v nekaterih jih celo prekašajo. Naj vzamem za primer le učiteljice v otroških vrstah ter nižjih rednih osnovnih šol, zdravnice za deco, seestre v hizijskih ustanovah, stenotipistice itd. A tudi, če bi kdo trdil, da žena v uradih ni neobhodno potrebna, bi moral priznati, da je danes ne moremo več iz uradov kratkoma odstraniti iz socialnih in drugih razlogov. Podrobneje tu ne bom razpravljal, ker je le v posredni zvezi z razpisano anketo in ker bi zašel predaleč.

Toda čim priznamo ženi pravico, da se udeležuje v javnih poklih, ji moramo priznati tudi pravico, da se vzlic svojemu poklicu poroči. Mar naj žena, ki je drž., samouprav. ali privatna uradnica, odloži svoj spol, mar naj postane nekako brezspolno bitje? To morda hočejo oni, ki zahtevajo zanj celibat. Ljubimca po današnjem pojmu morale ne sme imeti, zakonskega moža tudi ne — torej naj zatre svoj spol. Mislim, da je tako protinavarno stališče. Ki nasprotuje temeljnemu pravici človeka, moža ali žene, nevedno današnjega človeka. Ali je naša kultura duha in srca, na katero smo ponosni, res še na tako nizki stopnji?

Razlozi, ki se navaajo za celibat uradnic, so po večini le navidezni in pristranski, v kolikor pa so tehnijskega značaja, je treba iskati izhoda drugje, ne v celibatu.

Eden izmed razlogov za celibat, ki se vedno ponavlja, je, da dvema gospodarjem ni mogoče služiti. Nekdo trdi n. pr., da žena, ki se poroči, izgubi z ene strani zanimanje za urad in da je z druge strani zaradi njenega poklica ogroženo »domače ognjišče«. Prepričan sem, da se bo našel kdo, ki bo trdil baš nasprotno, da so namreč neporočene žene slabše uradnice, ker mislijo preveč na moža, na morda še dodal, da samo stare histerične samice nikar v pisarno. (Prosim, trditve ni moia, toda čul sem jo že.) Privatni delodajalci gotovo niso sentimentalni in izbiro svojih namestnikov in vendar poznani primere, ko ima privatni delodajalec že več let poročeno ženo v uradu in jo dobro plača. Če bi bila nesposobna za delo, bi jo bil nabraž že davno odpuštil. Ako so bile v kakem uradu reducirane neporočene žene, poročene pa ne, je bila tudi tu nabraž vsaj so odločilna sposobnost. Poznam dalje primere, kjer sta oba v žena v službi, vendar vlada med njima ob »domačem ognjišču« najlepša harmonija. Na ta način torej z debato ne pridemo do zaključka.

Ako žena nima veselja do urada, ga bo itak zapustila, ko se poroči. Prav tako bo mož sam od nje zahteval, da zapusti pisarno, ako želi dobiti z ženo v prvi vrsti gospodinjstvo, ako se mu zdi, da morda z njegovim višjim službenim položajem žena nižja služba ni združljiva itd. Poznam take in slične primere. Uverjen sem celo, da na ta način velik — če ne več — del žen sam po sebi odpade od javnega poklica. Ako pa ima žena veselje in sposobnost za javen poklic in je mož s tem zadovoljen, ali če njuno materialno stanje nujno zahteva, da si oba služita kruh v uradu, ne vem, čemu naj se ženi krati krati pravica do javnega udeleževanja. Vurujem, da se bodo pojavili slednji tudi primeri, ko bo žena po možnosti izbrala v službi do dela v uradu (ako za je namreč

ta žena doprej imela?) oziroma ko se bo njena sposobnost za delo v uradu po možnosti zmanjšala, pa bo vendar hotela obdržati službo, računajoč morda na pokolnino. In bo vzela delo v uradu bolj z lahke strani. Tu naj delodajalec s primernimi ukrepi zaščiti svoje interese, toda nikakor ni v to svrhu potreben celibat.

Težkoče zaradi materinstva in vzgoje otrok! Žena danes ni več poroden stroj, ki bi šla iz gravidnosti v gravidnost. Zlasti med solji, za katere baš gre pri te anketi, niso več običajni. Enega dva ali tri otroke, da bo po mojem mnenju tudi državna uradnica lahko rodila in vzgojila. Dovolj je primerov, ko so otroci urav zato slabo vzgojeni, ker jih mati v pomankanju drugega dela po ves dan razvaja. Kdor ne more žene vzdrževati, naj se ne ženi! Lepo, ima pa naj morda nezakonske otroke! Kdo bo vzdrževal in vzgajal te? Menda je bolje, da se poroči z ženo, ki tudi sama nekaj zasluži, na skvali vzredita in vzgojita otroka. Slednjič otroci niso nujna sredstva modernega zakona. Definicija rimskega prava v tem pogledu danes ne drži več. Zakon je utemeljen po samem delstvu, da se oba spola z elementarno silo privlačata, svrha pa mu je lahko zgolj skupno urejeno seksualno in materialno življenje. Seveda je med najvažnejšimi svrhmi potomstvo. Meni pa, da je iz mnogih ozirov še vedno bolj dopustni zakon brez otrok, nego uvažati celibat z vsemi slabimi posledicami. Mislim tudi, da bo država (ali drug delodajalec javnega značaja) ženi, ki ji služi leta in leta, lahko dovolila ob porodu primeren plačan dopust. Če pa tega ne zmore, naj odredi za čas poroda obvezen dopust z znižanimi prejemki ali celo brez prejemkov, ne uvala pa naj celibata. Oni dami, ki se sgraja nad pohljanjem gravidne žene v šoli, samo svetujem, naj uči svoje otroke spoštovanja do materinstva, pa ne bo pohujšala.

Izbrano odgovoriti na vprašanje celibata v časopisni anketi seveda ni mogoče. Če bi hotel odgovorjati s splošno kulturno, etično, socialno, pravno stališče itd., bi moral pisati knjigo. Pozgibiti bi se moral v žensko vprašanje v obče in v vprašanje ženskega študija posebej, doktiniti bi se moral dalje vprašanja populacije, seksualnega vprašanja itd.

Zato samo kratko resumiram! Del uradnic zapusti službo prostovoljno (iz lastnega nagiba ali na željo), ko se poroči. Del opravlja službo tudi po poroki vestno in ustrezno. Samo del je, ki hoče ostati v službi, pa zanj nima po možnosti več sposobnosti v oni meri, nego poprej. Privatni delodajalec si je v poslednjem primeru kaj hitro pomagal z odpuštom. Odpovedni rok znaša v Sloveniji 6 (reci: šest) tednov. Delodajalec javno - pravnega značaja naj prepereči zlorabe s primernimi strogi, toda človeškimi merami. Sodim, da je že v veljavni zakonitih predpisi, uradniški pragmatiki itd. dovolj sredstev, s katerimi se zanemarjene službe po uradniku ali uradnici onemogoči. Ako sedanje zakonite dovolbe ne zadostajo, naj se izpopolnijo, uvažajoč posebej poročene uradnice; prepričan sem, da se špekulacija s pokolnino (ki je sicer, mimogrede omenjeno, tudi pri neporočeni uradnici možna), dočeti naj se, kar je potrebno, za čas porodov itd. Celibat uradnic pa je znak skrajne reakcije, je barbarstvo, pa naj za ima ali uvede Anglija, Nemčija, mi ali kdorkoli.

Dr. A. L.

USPEHI.

— Kakšne uspehe je dosegla vaša šola za strojepeške?

— Izborne. Imeli smo 30 absolventov in 15 se jih je že poročilo s šefi.

Prepozno.

— Zakaj imate našega ravnatelja tako na piki?

— Zato, ker je bil prvi ženin mojše žene.

— No in?

— In je razdril svojo zaroko.

KAKO ODPRAVIMO STANOVANJSKO BÉDO BREZPOSELNOST IN INDUSTRIJSKO KRIZO?

Kmetu je treba pomagati na noge, pa se bo tudi drugim stanovom dobro godilo

20

Kor sem z ostrum na javno kakor pravo komentiranje mojega odgovora (pod št. 17) opazil umevanja, hočem se enkrat spregovoriti o tem perečem problemu.

Kakor sem že zadnjič omenil, sega korenina zla v jedro kmetijstva. Kadar bo ozdravljeno podeželje, ne bo več tiščalo iz vasi. Saj ima tu v tem primeru toliko hvalnega uspešnega udeleževanja v prosti naravi, da niti najmanj ne bo tiščalo v zakajena mesta ali temne rudnike. Stanovanjska beda in brezposelnost bo na mah izgubila. Ker pa bo kmetovalec s primernim vnovčevanjem svojih proizvodov dobil smisel in možnost za moderniziranje svojega posredstva, bo isti postal tako velik konsument industrijskih produktov, da bo industrija morda le s težavo mogla sproti ustreči povpraševanju.

Kako pa bi danes mogel misliti na racionalnejšo gospodarstvo, ko mu najboljše moči uhajajo v mesto ali celo v tujino in kar je še obupnejše, ker gospodari — z izgubo. Ako ga zadene suša, moča ali toča, mu itak nič ne pomaga, pa čeprav ima blago — v kolikor ga je sploh pridelal — vi soklo ceno, ako pa ima malce boljše letino, pa ima le veliko dela, z blagom pa ne more nikamor. Tako vidimo letos n. pr. pri krompirju in zelju. Marsikateri kmetovalec je sam moral krompir za seme kupiti po Din 2.— kg. Zato ni čuda, da so primeri, ko je pridelal komaj toliko krompirja, da je — prodanega po 70 par — z njim plačal dolg za nabavljeno seme. Kje pa naj si vzame plačo za delo, gnoj, davke itd.? Z zeljem ni dosti boljše ali celo še slabše. Ako bi kak oddaljenjši kmetovalec le našel vozniaka, da mu ga postavi v mesto (a 25 par), pa mu ta vzame še skoro vse izkupiček za pridelček. Izgubo pa bi dokazal prav lahko tudi pri drugih panogah gospodarstva, kakor pri žitu, živinoreji, prašičereji, konjereji, mlekarstvu itd.

Pa bo morda kdo ugovarjal, češ: z izgubo se ne da živeti. In vendar je to mogoče. Kmet mora delati povprečno po 16 ur dnevno, a koristi od dela ima presneto malo.

To pa je tisto, kar zlasti mladino odbija od kmetijstva. Fant kakor dekle se zaveda, da je drugim enakovreden in upoštevani človek le, ako se časa primerno oblači. Toda kje dobiti denar za primerno obleko, ko pa vidi doma le kup revščine? Zaveda se,

da je danes le prav posebno v veljavi pregovor: »Kdor več zna — več vohja.« a kje zopet je mogoče več videti in slišati kot v mestu, saj mu ono nudi zato prilike in vsak dan vsaj par uric prostega časa, kar mu je doma absolutno nemogoče. Saj se zlasti razen zimskega časa — ko pa tudi nikdar ne zmanjka dela — niti naspiti ne utegne. Z ozirom na to ni čuda, da mu mesto, odnošoma tovarna ali rudnik, nudi klub razni mizeriji le še toliko ugodnosti, kolikor mu jih kmetija v najboljšem slučaju ne more. Ker je raste in živel v skromnih razmerah, niti ne opazi, da stanuje v nehigieničnem prostoru in čestokrat živi ob suhem kruhu, v mestu mu pa le ostane koncem meseca par kovačev, ki so bili doma — bela vrana.

Treba bo torej z vsemi silami delati na to, da bo kmetovalec tudi ob ugodnih letinah primerno vnovčil svoje pridelke. Ako se izključi samo vmesne prekupčevalce, tudi konsument za to ne bo dosti vedel. Ako bi kljub temu izdal kak dinar več, saj mu bo to na drugi strani dvojno poplačano. Da pa ne bo onega blaga preveč, drugega — morda celo bolj rentabilnega pa prenaša, naj skrbje v to sestavljene organizacije. Za kulture, katerih gojenje se izplača, naj se osnujejo zadružne sezonekne tvornice, v katerih bo v zimskem času kmetijstvo zaslužilo dovolj sredstev, s katerimi si bo moglo nabaviti n. pr. orodja, stroje, umetna gnojila, dobro plem. živino ter uredilo uobčen in higieničen dom, moderno gnojilnico in stranišče, vsaj zasnove kopalkice itd. Saj je vsega tega kmet tako potreben, kakor le malokateri drugi.

Take tvornice pa bi imele tudi drugo dobro stran. Ker bi se sirovine predelevale doma in ne izvažale v tujino, — odkoder bi istotako ne uvažali toz. produktov, bi to jako ugodno vplivalo na aktivna trgovske bilance.

Na svoj račun bi končno prišli tudi širši sloji konsumentov, saj bi bili proizvođači tudi konkurenčni. Saj smo n. pr. še nedavno čitali na tem mestu dopise nekega čitalca, v katerih je dokazoval, v koliko bi ob primernem zaslužku tovarni špirta in kvasa bil lahko kvas cenejši. Ali bi v to svrhu ne bila kos svoji nalogi konkurenca kmetijskih zadružnih tvornic špirta in kvasa?

Zelal bi, da bi se dotični dopisnik tudi k temu problemu ponovno oglašil! Kmet.

Vpitiem in ravnanjem v hiši potrpljenje in mu uide par besedi. Hankina teta, perla Tadarhova je skromna a preudarna žena, smatra za popolnoma logično, da mora biti revež gospodi pokoren. — Komedijo preveča zdrav humor in bo občinstvo prišlo temeljito na svoj račun. Go. Dulako igra ga. Metka Butarjeva. V ostalih vlogah pa nastopijo še gđ. Anita, Modičeva, Koščakova, Pevalokova, Petričeva in Pirčeva ter gg. Moser in Pastorčič. Režira g. Pastorčič. Predprodaja vstopne v trgovini Peter Šterk nasl. Miloš Karničnik, Stari trg 18.

V petek se prvič ponovi grandiozna klasična opera R. Wagnerja »Valquiras«, ki je imela pri premijeri popoln, nedolžen uspeh. Sodelujejo: ga. Thierry, gđ. Majdičeva, ga. Stagliar-Kogo, gg. Marček, Primožič, Rumpelj (ki poje lepo basovsko partijo Hundinga), dalje ga. Poličeva, Jermanova, Ribičeva, gđ. Ramšakova, Gorlovč in Strniša. Dirigent ravnatelj Polič, režiser g. Krivčev. Ker odhaja ravnatelj Polič, ki muzikalno oporo vodi, na turnejo kot zborovodja »Glasbene Matice«, opozarjamo, da se vsi prihodnja vprizoritve »Valquiras« predvidoma šele v sredini meseca decembra. Zgoščen libreto, v svrhu lažjega razumavanja opere, v »Gledališkem listu« pri dnevnih blagajni. Predstava se vrši za abonma C.

V soboto dne 23. t. m. se poje ljubezna Joh. Straussa opera »Beneška noč«. Zasedba kot pri premijeri: go. Poličeva, Balakova, gg. Drenovec, Gostič, Peček, Povhe in drugi. Dirigent g. Neffat, režiser g. Povhe. Opozarjamo znanje posetnike, da konca opere ob 10. uri 20 minut. Predstava se vrši izven abonma pri znižanih cenah.

Premijera izvirnega jugoslovenskega cila »Brez ljubenzik«, katere avtor je znani srbski književnik Volmar Janković, se vrši v soboto dne 23. t. m. Dramo odkrjuje enostnost dejanja in pa ostro risani značaji. Režijo te predstave, kateri bo prisostvoval avtor sam, vodi prof. Šest.

V dramo »Brez ljubenzik« je prevzel vlogo profesorja Koste g. Gregorin mesto obolega g. Kralja, ki je bil prvotno doleten za to vlogo. Skušnje so v polnem teku in se vrši kresna predstava, ki je bila odlikovana z državno nagrado, v soboto 23. t. m. Predstavi bo prisostvoval avtor sam.

Beležnica

KOLEDAR.

Danes: Četrtek, 21. novembra 1929, katoličani: Dar. M. D., pravoslavni: 8. novembra, Sva. a. Mih.

DANAŠNJE PRIREDITVE.

Drama: Ob 15. Faust.

Opera: Zaprt.

Kino Matice: Fran baron Trenk (Svetislav Petrovič).

Kino Ideal: Radja z zelenim turbanom. Kino Ljubljanski dvor: Sloj Nuri.

DEŽURNE LEKARNE.

Danes: Trnkovec, Mestni trg, Ramor, Miklošičeva cesta.

Trdna notranjska glava

V jetnišnici dežnega sodišča v Ljubljani imajo že deli časa v gostih idrijčana Ernesta Božiča. Očitajo mu polno stvar, ki jih poštni človek ne prenese. Nestel je pa rahločuten gentleman in si je očiteke vzel hudo k srcu. Nekje je našel žebel, nastavljal ga je točno na sredo glave in si ga s težkim pokrovom proslute jetniške posode spretno zabil v možgane. Dosti je imel opraviti, zakaj lobanjo ima silno trdo, žebel je pa tudi skoro 8 cm dolg. Ni slo in ni kila, pa se je zaletel še ob sid, da je žebel prav do glave spravil v razaljeno bučo.

Kar za to se mu je zdelo, da se mu je delo tako imenito posrečilo in ponosno se je pobahal pazničku: Ali vi znate kaj takega? Le poskusite, kako drži!

In paznik, kljub skromni plači in slabi hrani trden in močan možakar, kakor se jetniškemu pazničku spodobi, se je seveda odzval prilaznemu pozivu in se pripravil žebel izdirati. Dobro se je upri in rnuhil, ali žebela ni premaknil, ker ga ni mogel dobro prileti. Za njim je poskušal svojo moč hišni zdravnik dr. Zajec, pa tudi brez uspeha, da se je Nestel moral smejati vsem skupaj. Kar v splošno bolnico so poslali Božiča v spremstvu paznika. Ponosno je korakal po ulicah in se bahato oziral okrog sebe, češ: Pa naj ga kdo izdere, če more! Nazadnje se mu je pa v solidni glavi zablskala misel, če bi ni bilo dobro, da bi kar sam poslal junaka, ki je vreden truda na njegovi butici. Pa je poskočil in stekel, da sta z zasoplenim paznikom obdirjala ves Šentpetter ter obstala šele na nekem dvorišču.

V bolnici so poklicali krepkega dr. Kramarča, ki se je spravil nad žebel z najmočnejšimi kleščami. Teklo je po njem, tako je bil žebel trdovraten, dokler ga ni izruval iz glave. Sreča je bila, da je Nestel ves čas mirno držal in se smehljaj, kakor bi ga zdravnik prijateljsko zgačkal po glavi. Čeden žbelček, trden žbelček, lepo zarjavel, da bi človek brez skrbi privezal divjega žrebca nanj. Kar se pa glave tiče, pa tudi skozinskozi soliden in trepen notranjski izdelek in imenito nasajena, da se ni odrgala od trupa. Pa gospodje na opazovalnici še pravijo, da menda ni vse v redu v mli! Po pravici je Nestel užaljen in ne da nobenega odgovora, če ga vprašajo, zakaj si je izmislil tako originalno zabavo. Samo prezirljivo se smeje gospod, ki pravijo, da ne bo nič hudega, če ne nastopijo kakke komplikacije. Kaj še, pri taki glavi!

Izgubljenke

Ljubljana, 21. novembra.

Ivanka iz Šiske je na slabem glasu. S policijo je prišla že večkrat v konflikt, ker se je pregrešila proti paragrafom. Deloma je krivo njeno nemoralno življenje, deloma pa dejstvo, da rada pregluboko pogleda v kozareček.

Te dni je Ivanka kolovratila v veseli družbi po mestu. Obiskali so lokal za lokalom in končno so bili vsi močno vnijeni. Krenili so v neko gostilno in nadaljevali popivanje. V gostilni je nekdo predlagal, naj Ivanka zapleše solo, in sicer kar v Evinem kostumu.

»Bravo, bravo!« so kričali drugi, pa tudi Ivanka je tleskala z rokami in takoj je bila pripravljena plesati naga. Vesela družba je bila sama v zakotni sobici. Zato se je Ivanka slekla in nastopila v Evinem kostumu na veliko veselje družbe, ki je kar poskakovala od navdušenja. Ivanka je plesala na mizi tako lunaško, da se ji je od trgaleta peta na čevlju.

Hrušč in trušč je privabil tudi gostilničarja. Zahteval je od gostov, naj se dostojno vedejo in naj neha o bakanalijami. Naletel je slabo. Ivankina družba se je poglajala vanj, stoli, kozarci in steklenice so frčali po zraku. Gostilničar je jedva ušel nasluženju.

Mir je napravil šele stražnik. Vsa družba je morala na policijo. Tudi Ivanka. Bila je tako pijana, da se je opotekala in na policiji se je zvrnila kakor je bila dolga in široka.

Pozneje so se streznili. Lekcija, ki ji jo je dal dežurni uradnik, je malo zalegla. »Sram vas bodi!« jo je pokaral, »Inteligentno dekle, pa se tako spozabi. Priporočim vas vašemu šefu in poskrbel bom, da pride zadeva v javnost.«

»Hui!« je zatulila Ivanka, »samo v javnost ne. Nikar za božjo voljo v časopise!« Tulila je tako, da ji je dežurni moral obljubiti, da ostane zadeva prikrita. »Ampak zadnjičkrat!« je dejal. »Ko prespate mačka, pa pojedite domov, o vsem drugem se še pomenimo. Da se ga drugič ne boste tako nalezli, boste nekaj prispevali za reveže.«

Včeraj je bil na policiji sploh nekaj dan izgubljenek. Racija v Tivoliju in po nekatereh zakonitih beznicah je dosegla presenetljiv uspeh. »Henrik« je imel obilo posla. Na policijo so pripeljali več izgubljenek. Med njimi je bilo tudi zelo čedno in simpatično dekle. V zdravniškem izvidu je bilo rečeno, da je okužena ... Se dežurnemu se je smilila. »Ali te ni sram!« je dejal. »Tako lepo dekle, pa tako pokvarjeno. Kdaj se spametuješ?«

»Bom.« je dejala jedva slišno in povešila oči.

Videti je bilo, da je pridiga učinkovala. Vprašanje je samo, če bo poboljšanje trajno.

V hotelu.

— Sobo bi rad.

— Želite sobo s tekočo vodo?

— S tekočo vodo? Kaj mislite, da sem postrvi!

Pri gratulaciji.

— Kaj najdete najbolj čudnega na moji pisavi?

— Vaš pravopis.

Augustus Muir

45

Črna maska

Roman

Kmaku je hitel po prstih čez dvorile. Smreke so se segale do staj in bela vrata so se odpirala na cesto, vodečo naravnost v gozd. Sandy je bežal po nji kakih trideset ali štirideset korakov, potem je pa sedel na štor, da bi vse dobro premislil. Če sta bila neznanca Colensova in Hepburnova soprova, kdo sta torej bila in kakšno vlogo sta igrala v tej aferi?

Na sever!

Sandy je bil kmalu zopet na nogah. Toda zagotovo ni mogel pojasniti. Neznanka nista bila policista — prehitro sta imela orožje pri rokah in premalo sta spoštovala zakone te dežele. Vsa stvar je bila nerazumljiva, toda Sandy si je bil glede svoje dolžnosti na jasnem.

Peter Fairfax, ameriški advokat, bi moral prispeti naslednjega dne v Glasgow s parnikom »Strathallan«. On je držal vse niti te nevarne igre v rokah. Njegovega prihoda se je Colenso najbolj bal. Nedvomno je bil Fairfax označen mož in če bi se mu po prihodu v Anglijo nenadoma kaj prijetilo, bi bile vse Rosamundine nade pokopane. A Colenso je nekaj snoval proti njemu, o tem ni bilo dvoma.

Sandy je postal nervozen. Kaj neki se je zgodilo z Rosamundo in Hepburnom? Morda sta bila pa že na poti v Glasgow, da opozorita Fairfaxa na nevarnost. Ali pa sta padla Colenso v roke. Ni tudi izključeno, da ju je imela neznanka tolpa, ki je igrala v aferi tako skrivnostno vlogo. Če se je to zgodilo, je nujno potrebno opozoriti Fairfaxa na pretežno nevarnost.

Sandy je bil zvedel od Rosamunde, da je nova kombinacija klubavnic na vrati jeklene dvorane v primeri s staro baš nasprotna. Fairfax bo torej lahko prav kmalu zasledil in razkrinjal Colensovo bando. Dokazi, shranjeni v jekleni dvorani, pripomorejo policiji do najbogatejšega lova, kar jih je imela zadnja leta. Sandy je krenil s ceste in hitel skozi smrekov gozd.

Pogledal je na zaprsto uro. Bilo je štiri. Kmaku se zdani. Prispeti je hotel do najbližjega mesteca, kjer bi mogel ujeti jutranji vlak in odpotovati v Glasgow. Moral se je požuriti, ker ni vedel, kako dolgo bo moral še hoditi peš, da sreča kak voz, ki bi ga odpeljal do bližnjega kolodvora. Drevje je postajalo redkeše in kmalu je prispel do kamnite ograje. Preplezal jo je in hitel k vhodu na vrt.

V medli svetlobi jutranje zarje je zagledal obise avtomobila, ki ga je

takoj spoznal. Zakaj ga je pustil Hepburn tu? To Sandyju ni šlo v glavo. Zdelo se mu je, da sta se Hepburn in Rosamunda odpeljala s Črnega nasipa z avtomobilom, katerega si nista izbrala sama. Drugače si ni bilo mogoče razlagati, da je stal za hišo ta avtomobil.

Sandy je stal nekaj časa ves zamisljen, potem je pa zmaljal z glavo. Zle slutnje nič ne pomagajo. Stori mora vse, kar je v njegovih močeh, čeprav izgledi niso posebno razveseljivi. Avto mu pride prav. Previdno se je ozrl na vse strani, skočil je za volan in pogljal avto proti glavni cesti.

— Poskusim vzeti s seboj Jima. Ta dečko mi bo morda pomagal, — je sklenil.

Zavil je po cesti na desno proti Bassendali. Jim mu je bil obljubil, da pojde po cesti, po kateri so se pešali prvič do vznožja hriba, na katerem je stala ovčarjeva koč. Danilo se je že in prikazale so se gore, zavite v meglo. Zrak je bil svež in čist. Še nikoli Sandy ni čutil takega nasprotja med divnim jutrom in svojimi občutki, kakor zdaj. Noč je bila burna in zdelo se mu je, da dan ne bo nič boljši.

Kar se je zdrnil iz zamaščenosti. — Halo! Halo!

Avtomobili se začel ustavljati avtomobil. Naenkrat je pa pomislil, da bi utegnila biti past in zato je pogljal še z večjo brzino. Čim se je pa ozrl, je zagledal Jima Rexworthija, kako pleza čez zid ob cesti.

— Skočite v avtomobil! — mu je zaklical. — Sreča, da ste zaklicali za mano, ne bil bi vas opazil v mraku.

Sandy je obrnil avtomobil. — Čakal sem tu dobro uro, — je dejal Jim in zaprl za seboj vrata. — Odpustili so me prej, nego sem pričakoval. Je vse v redu, gospod?

— Vse v redu? Vse je skoro izgubljeno! — je vzkliznil Sandy. — Ko sem prispel do ovčarjeve koč, so mi dejali, da je bila gospodična Greyeva ugrabljena in da jo je ubral Hepburn za njo.

— Ugrabljena?! — je vzkliznil Jim presenečen. — Gospodična Greyeva ugrabljena? Pa je vendar niso ugrabili ti lopovi?

— Bojim se, da. In Hepburna tudi, če se ne motim. Sam sem naletel na dva možakarja, oborožena z revolverji, pa se mi je posrečilo odnesti pete. Kaj ta nameravala, ne vem. Nista ne Colensova naidša, ne policijska agenta. Tu je neka tajna, kateri ne morem priti do dna. Poskusite vi, morda se posreči vam — jaz sem že obupal.

— Po mojem skromnem mnenju, gospod, — je dejal Jim, — nama ostane marsikaj nejasno, dokler se ne sestaneva s Fairfaxom.

Sandy je pritril.

— Tudi meni se zdi tako. Na vsak način morava govoriti s Fairfaxom.

— Kaj pa, če prideva prepozno, gospod?

— Da. »Strathallan« mora pristati danes. Kaj če je pristal že davi in če Fairfaxa ne bo več v pristanišču, ko prispeva tja? Londona ne doseže živ, to je jasno.

— Bolje bo, če prepustite šofiranje meni. — je dejal Jim. — Ta avtomobil poznam bolje nego vi. Ne mislim vas zaliti, gospod.

— Saj nisem prav nič užaljen, — je odgovoril Sandy. Ustavil je avtomobil in prepustil šofiranje Jimu. — Zdaj pa pokažite, kaj znate.

Sence v megli

Jim je šofiral izvrstno. Ko sta pa prispela v predmestje Glasgowa, je moral zmanjšati hitrost, ker je ležala pred njima gosta megla.

— Rad bi vedel, če leži tako gosta megla tudi nad morjem, — je dejal Sandy. — Čujte, Jim, najbolje bo, če ustavite pri prvi javni telefonski govornici. Rad bi telefonom parobrodni družbi. Gotovo ima tam kdo nočno službo, kajti »Strathallan« pripelje brodolomce z »Ordenem«. Če je megla zadržala parnik, sva prispela pravočasno.

Jim je ustavil avtomobil pri prvi telefonski govornici. Čez pet minut je stopil Sandy iz nje in krenil po hodniku zamašeno proti avtomobilu.

»Strathallan« je bil zadržan, — je dejal. — To je najgostejša megla, kar so jih imeli tu zadnja leta. Parnik je vkrcan pri vhodu v pristanišče.

— Torej sva prispela pravočasno, gospod! — je vzkliznil Jim veselo.

— Da, pravočasno, — je pritril Sandy zamašeno. — Rekli so mi pa, da se megla najbrž ne bo dvignila in da ni nobenega upanja, da bi se mogli potniki danes izkrcati. Ali veste, kaj pomeni to? Imava zvezane roke, dokler ne prideva do Fairfaxa. Za Hepburna in za gospodično Greyevo ne moreva ničesar storiti. To je vprašanje potrpežljivega čakanja. Kvečjemu če bi...

Jim je napeto pričakoval, kaj poroče.

— K večjemu če bi našla mornarja, ki bi se ne bal goste megle. Da, to velja poskusiti! — je vzkliznil Sandy. Skočil je v avtomobil. — Ogniva se Glasgowa. Kreniva v Redport, to je kraj tam doli ob reki, kjer se potniki lahko izkrcajo. Uradnik mi je to telefonično sporočil. Tam poskusim najeti čoln, po možnosti motorni čoln, in odpeljeva se po zalivu, dokler ne naletiva na parnik. To je edina pot, po kateri moreva priti do Fairfaxa.

Njegov glas je vzpodbudil Jima in ko mu je prometni stražnik pokazal smer, je krenil proti severozapadu. Opoldne sta prispela v pristaniško mesto Redport. Čim bolj sta se bližala pristanišču, tem ožje so bile ulice.

Defraudant Hardy pod ključem

Te dni je prispel v Brno policijski komisar Dubois iz Antwerpena, ki je iskal belgijskega defraudanta Feliksa Huberta Hardyja. Hardy je poneveril 600.000 frankov. V Brno je prispel med orlovskim zletom 1. 1922 in seznanil se je z nekim dekletom, ki je na policiji izjavilo, da je bil Hardy pri nji v Češkem Brodu, ko ga je detektiv iskal v Brnu. Hardy je odpotoval z njo v Prago, kjer sta ostala več dni. Slednjič se je poslovil od nje, češ da odpotuje v Francijo, da se pa čez tri leta vrne in poroči z njo. Pripovedoval ji je o velikem bogastvu, ki ga je nakopičil s posrečnimi kupčijami in borznimi spekulacijami. Da ji dokaže, da je res bogat, ji je dal 10.000 čeških kron v gotovini, ček na 12.000 Kč, več dragocenih prstanov in krasno ogrlico. Policija je denar in dragulje zaplenila.

V nedeljo je bil pa Hardy v Antwerpenu aretiran in je poneverbo priznal. Pri njem so našli potni list na ime Albert Pierre Laetzel. Naivno češko dekle je sleparju nasledlo, misleč, da ji je poslala usoda milijonarja, s katerim bo živela v srečnem zakonu.

Sin rešil roditelje heraske palice

V Middleportu biva Američan, ki si je pridobil zadnja leta lepo premoženje. Bil je med vojno na bojišču in ko se je vrnil, ni našel svojih roditeljev, ker so bili zapustili farmo in se preselili drugam. Prizadeval si je na vse načine najti jih, ker pa v Ameriki ni zlagajevam obvezno, je bil ves njegov trud zaman. Sele, ko je prečital v novinah oglaš, da se bo vršila pri njegovih roditeljih dražba, je zvedel, kje so. Preselili so se bili daleč na zapad. Sin je razmišljal, kako bi jim pripravil prijetno presenečenje. Ker je bila dražba napovedana za sredo, a on je zvedel za njo v ponedeljek, je sklenil poleteti v dotični kraj z letalom. Ko je pristal in prispel do hišice svojega očeta, je zagledal množico interesentov, ki so hoteli kupiti očetovo posestvo z vsem inventarjem.

Njegovi roditelji so sedeli potrti na klopi pred hišico in gledali, kako prehaja vse njihovo imetje v tuje roke. V trenutku, ko je prispel sin, je nekdo ponujal za siromašno farmo 5000 dolarjev in licitator je že drugič zaklical: Kdo da več? Kar se je začel močan glas: 50.000 dolarjev tretjič! Vsi so se presenečeno ozrli, da vidijo moža, ki ponuja za tako malo posestvo 50.000 dolarjev. Tudi oče se je ozrl po njem, pa ni spoznal sina, ker se je bil močno izpremenil. Pač je pa mati takoj spo-

znala sinov glas. Sin je pozdravil roditelje in pozval udeležence dražbe, naj se vrnejo domov, češ, da je posestvo že kupljeno. Ves inventar, ki so ga bili že prodali, je odkupil po dvojni ceni. Tako je rešil roditelje, ki bi bili prišli na beraško palico.

Anekdote o Briandu

Annetta Kolbova je izdala te dni zanimivo knjigo o Briandu, v kateri je tudi mnogo anekdot o slavnem francoskem državniku.

V pogovoru o metafiziki je dejal Briand nekoč: Metafizika je iskanje črne mačke v črni sobi, kjer je ni.

Ko je leta 1905 Sarrien sestavil z Briandom vlado, je Briand izjavil, da mora biti v njej tudi Clemenceau. Sarrien se je začudil, češ, Clemenceau vam je vedno nasprotoval, pa ga vendar hočete imeti v vladi. Raje ga imam v vladi, nego izven nje, — je odgovoril Briand.

K 25letnici političnega dela je poslal Lloyd George Briandu naslednjo poročilo: Cestitam k vaši srebrni poroki z Marianno (tako naziva francosko ljudstvo republiko) in k predstoječi zlati poroki. Briand je pa odgovoril: Dvomi, da bi hotela Marianna obnoviti tako dolgo pogodbo s tako starim možem, kakor sem jaz.

Govorec o težavah političnega življenja v Franciji je dejal Briand: Treba je mnogo ton gnoja, predno dobimo iz njega en gram radia.

Junaštvo polarnega letalca

Veliko junaštvo je pokazal ameriški polarni raziskovalec, letalski poročnik Carl Ben Eielson. Dva meseca je bil blizu Noma na Aljaski zamrznjen motorni čoln s štiri možmi in dekletom. Čoln je bil natovoren s krznom, vrednim nad en milijon dolarjev. Posadki je pretila v obliemu večnega ledu strašna smrt. Zaloga živil je bila pošla in še nekaj dni, pa bi bili umrli lakote.

Čim je Eielson, znan kot spremljevalec raziskovalca Wilkina na poletu v polarne kraje, zvedel za kritičen položaj posadke motornega čolna, se je dvignil na dvokrilniku in poletel iz Noma na zamrznjeno morje. Vrnit se je z enim članom nesrečne posadke in z delom krzva. S tovaršem je poletel še trikrat na ledeno pustinjo in tako je rešil vsa posadko in vse krzno. Med poletji je opazil v ledu še dva čolna s posadko. Nadaljeval je polet in rešil devet brodolomcev. Končno se je moral sam spustiti na ledeno pustinjo, kamor so mu poslali na pomoč sani s pasjo vprego. Nastali so namreč tako strahoviti snežni meteži, da se letalo ni moglo dvigniti.

Žrebanje v državni razredni loteriji

Dne 17. nov. 1929 so bile naslednje pri nas kupljene srečke iz žrebanje:

Din 4000 št. 7.657, 55.863.

Din 2000 št. 20.079, 58.278, 123.801.

Din 500 št.: 5.719, 5.768, 5.793, 7.510, 7.545, 7.549, 7. 631, 17.901, 17.911, 17.917, 17.923, 17.940, 17.988, 17.993, 20.033, 20.090, 20.121, 20.179, 30.928, 30.931, 30.952, 31.000, 40.516, 40.519, 53.407, 53.416, 53.432, 53.441, 53.459, 53.484, 55.803, 55.821, 55.854, 55.865, 58.340, 58.377, 75.761, 75.789, 84.547, 84.558, 84.655, 84.687, 91.703, 91.709, 91.719, 91.764, 99.799, 99.834, 99.847, 99.885, 100.708, 100.745, 103.131, 103.142, 115.609, 115.638, 115.649, 115.672, 115.691, 120.126, 120.128, 120.169, 120.180, 120.182, 120.252, 120.255, 123.818, 123.905, 123.965, 123.977, 124.000.

Žrebanje se bo vršilo do 2. decembra 1929. Za tekoči razred so vse polovične in četrtinske srečke razprodane. Imamo le še nekaj celih na razpolago.

Za novo kolo bomo pravočasno priložili naročilnice. Srečke pridejo v promet po 10. decembru.

Zadružna hranilnica r. z. z o. z., Ljubljana, Sv. Petra cesta št. 19.

Makulturni papir

kg à Din 4.—
prodaja urrava "Slov. Naroda"

Lovske puške

Roberte, brovning pištole, pištole za strašenje psov, lovske in ribiške potrebščine ima v zalogi: F. K. KAISER, puškar v Ljubljani, Kongresni trg 9.

Mali oglasi

Vsaka beseda 50 par. Plača se lahko tudi v znakah. Za odgovor znak! — Na vprašanja brez znamke ne odgovorjamo — Najmanjši oglaš Din 5.—

20odstotne kronske bone

cupuje Puška štedionica, založni zavod d. d., Osijek, Desetičina ul. 27. 97-L

Premog

in DRVA najbolje vrste dobavila

L. Pogačnik

Bohorčeva 5. Telefon 2059

94-L

Ribje olje

sveže, najfinše, norveško, iz le karne dr. G. Piccoli-ja v Ljubljani. se priporoča bledim, slabotnim osebam. 87-L

Drva, premog, koks

pri tvrdki »Kurivo«, Dunajska cesta 33. Telefon 3434. Javna skladišča (Balkan). 2552

Veliki zaslužek

lahko doseže vsak z domačim delom na vzgojnih strojih »Rektorina«. Prospekti brezplačno. — Retordina, Zagreb, Bosanska 24. 2551

Prevzel sem zopet

gostilno v Kerankovi ulici št. 5 ter točim lastna v Zatonu prečana vina najboljših kvalitete, črna ala teran Din 11.—, opolo belo Din 11.—, opolo rdeče Din 11.—, višiko črno Din 13.—, prošek prima Din 30.—, tropinovec iz lastne žagarnice Din 40.—, olivno olje Din 20.—, pravi vinski kis Din 6.—. Po navedenih cenah točim tudi na Cankarjevem nabr. št. 5 in v Šiški na Vodnikovih cest št. 17. — Za obilni obisk se priporoča Ivan Lasan. 2550

Novourejeno hišo

za večjo trgovino, s stanovanjem ob glavnem vhodu in cesti kopališča da v našem ali proda Uprava kopališča Krapinske Toplice. Pojasnila daje ravateljstvo. 2554

Hlude

jelkove in smrekove, kupim vsako množico takoj franco Ljubljana. Ponudbe na Franc Šuštar, lesna trgovina in parna žaga, Dolenska cesta 12. 2549

18 Din likanje

moške ali damske obleke. Najhitreje garderobo zlikaj, čist, pošlji, tudi obrne Walle Express, Ljubljana, Stari trg 19. 2557

Vino

pristno, haloško novo in staro, naravnost od vinogradnika po zmernih dnevnih cenah, kakor tudi jabolk vseh dobrih vrst se dobi pri Martinu Korenjaku, Meje št. 9, pošta Sv. Barbara v Hlozah pri Puzi. Vsa pojasnila direktno od tamkaj. 2553

L. Mikuš

JUBLJANA Mestn trg 15

priporoča svojo zalogo težnikov in solčnikov ter sprehajalni palic. Popravila se izvršujejo — točno in solidno —

Ogromno zmanjšani izdatki za obleke

ker dobite od danes naprej narejene obleke znamke »Tivar« po tovarniških cenah. Najmodernejši kroji, dobro izdelane obleke za moške, vsake velikosti, od Din 290 Din, zimске suknje od 450 Din naprej, za fante od 110 Din naprej.

Oglejte si blago in izdelavo, cene brez konkurence.

Prodaja odino

Ivan Kos, družba z o. z.

Ljubljana, Sv. Petra cesta št. 23.

Orehova jedrca

na drobno in na debelo nudi

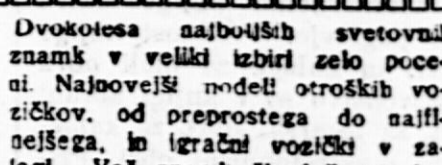
Asim Arslanagić, Sara'eva

za engros pakovano v zabojih po 25 kg netto, en detail v poštnih zavitkih do 20 kg po ceni 32 za kg.

POŠILJATEV PO POVZETIU.

BREZPOSELNI!

Poslužite se najugodnejše prilike pletilnega stroja Walter, ki vam ga nudi F. KOS v Ljubljani, Židovska ul. 5, s popolnim poukom in najsigurnejšo eksistenco.

Dvokolesa najboljših svetovnih znamk v veliki izbiri zelo poceni. Najnovejši modeli otroških vozičkov, od preprostega do najfinšega, in igrači vozički v zalogi. Več znamk šivalnih strojev najnovejših modelov, deli in pnevmatike ceniki franco. Prodaja na obroke.

»TRIBUNA« F. B. L. tovarna dvokoles in otroških vozičkov. Ljubljana, Karlovsk. c. 4.

Opozorilo!

Pri nakupu šivalnih strojev ne glejte na ceno, temveč na najboljšo znamko in to je PFAFF!

Pfaff šivalne stroje

za rodbino, obrt in industrijo z večletno garancijo, kupite ugodno in tudi na obroke pri tvrdki

IGN. VOK, Ljubljana, Tavčarjeva ul. 7

ali v podružnici Novo mesto.

Pouk v vezenju brezplačen!